Број 201. У Новом Саду, у понедељак 10. септембра 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, де је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 2.
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Тужба против чланова саборског одбора

Патронат „српске манастирске штампарије“ тужио је чланове саборског одбора котарском суду због — сметања поседа

Тај део тужбе необично је подмукао, те га доносимо у целости. Он гласи:

„Дана 22. августа (4. септембра) 1907. год. сметали су нас противници у нашем посеју тиме, што су без наше приволе и без сваког права први туженик др. Ж Миладиновић други туженик др. Јован Радивојевић и трећи туженик Мата Косовац по налогу и одобрењу високопреосвећеног г. епископа Гаврила Змејановића, дра Мише Михаиловића, дра Мите Мушицког, проте Божидара Поповића, проте Саве Стојаковића и дра Стеве Јовановића споразумни са њима дошли у штампаријске просторије и упорабом бравара Павла Бахиома отворили браве и узели пословне књиге наше штампарије, повериле управу штампарије трећем туженику Мати Косовцу стим да исти мимо нас у име тужених управу штампарије руководи и њима рачун о свом деловању положи, а по нама постављеном управитељу Дим Руварцу одузели даљу управу и забранили му да на послове штампарије утиче, и у штампарске просторије долази, а штампарским службеницима наложили да од сада слушају трећег туженика Мату Косовца као штампаријиног управитеља“.

Дакле др. Жарко Миладиновић, др Јован Радивојевић и Мата Косовац дошли су у манастирску штампарију, да је отму по одобрењу и споразуму са епископом Змејановићем, др. Мишом Михајловићем, др. Митом Мушицким, протом Савом Стојаковићем.

Нигди нема, да су то чланови саборског одбора и да су у саборском одбору донели закључак о манастирској штампарији, и то на основу решења српског народног црквеног сабора. Тамо се претставља ствар, као да су се два проте, епископ Змејановић и неколико адвоката и један лечник договорили и споразумели да отму српску манастирску штампарију. И испослали тројицу да то изврше. И да узму штампарију у управу за себе, а не у име народних црквених фондова.

Овом тужбом „патронат“ неверно претставља ствар Тај патронат, кога непознају наше автономне уредбе и који није ни надлежан да тужи, гради се да он не познаје саборски одбор нити сабор нити знаје за њих

Та господа из тог незаконитог патроната који као што се види, неће да знају за народну црквену автономију, безусловно ће искусити снагу те автономије и проћи онако, како треба

* * *

Ова ствар има још и другу страну Бивши управник штампарије Димитрије Руварац одупро се саборском одбору. Добро је рекао др. Жарко Миладиновић истражном судији: „Ово је јединствени случај да се један несавестан чиновник обрати суду против своје врховне власти.“

Овде је заиста избила на видело врло жалосна појава. Саборски одбор хоће да изведе законит налог српског народног црквеног сабора. Налази се неко ко се томе одупире. Неда књиге, благајну, кључеве. И шта треба сад да наступи.

Политичка власт дужна је да даде одмах саборском одбору брахијум, помоћ, да изведе своје решење Јер шта вреди автономија, ако автономне власти не могу да добију државну помоћ, да изведу своје закључке, или окупе прирезе? Таква је автономија без руку и снаге Њој онда може свако да се одупре.

Данас Руварац долази и каже: нећу да се покорим автономним властима, него нека редовни државни судови решавају међу нами где је онда автономија? Та автономија је баш у томе, да она у делокругу своме преко својих органа управља. А ако ће тима органима судити судови онда нашто автономне власти. И нашто онда автономија. Нек се ствар пренесе одмах на судове, па ће бити краће и јефтиније.

Но ми имамо автономију. Имамо наше власти које су позване да решавају у кругу автономије и ту државни судови немају права да се мешају и суде. То не спада у делокруг њихов. Они у т м не могу и не смеју решавати. То би се противило угарском IX. законском чланку од 1868 године и закону Хрватске и Славоније од 14. маја 1887. године У оба се та закона вели, да ми имамо права све ствари, које се односе на нашу автономију (цркве, школе фондове) у смислу закона преко својих автономних органа руковати и управљати и т. д.

Саборски одбор тражио је брахијум, да изведе закључак српског народног црквеног сабора До сад га није добио. Како смо извештени, чланови саборског одбора, којима је поверено да ову ствар воде у одсуству саборског одбора решили су, да ургирају брахијум к д владе И то још пре но што и дође до суда Тај нам је брахијум ујамчен. А не може се никако дозволити, да државни судови решавају ту ствар јер би то значило, да се наша законима ујамчена народно црквена автономија — изиграва и гази

А ваљда није баш дотле дошло?! То ћемо ускоро видети.

Свештенички збор у Панчеву.

У понедељак 3 септембра састао се први свештенички збор овог протопрезвитерата Иако је то био први збор, ипак је одзив врло слаб био, тако да готово пола свештенства није дошло, а није недолазак свој ни извинило

На дневном реду беху три тачке:

1. Предлог за измену садашње наставне основе из веронауке на основним комуналним и државним школама.

2. Предлог збора свештенства протопрезвитерата вршачког у погледу оснивања свештеничког удружења у митрополији карловачкој са нацртом правила за исто удружење и

3. Предлог истог збора у погледу оснивања друштва за чување народног здравља.

Код прве т чке примљен је закључак вршачког протопрезвитерата са допуном панчевачког пароха Луке Поповића: да се путем конзисторије умоли синод да установи аутентичан текст српских молитава.

Дошла је на ред друга тачка Нико од

ПОДЛИСТАК.

ОСВЕЋЕЊЕ НОВЕ ШКОЛЕ НА КАМЕНДИНУ.

— Дижимо школе — деца нас моле! Јер има л' већег срама и стида, нег' своме чеду не дати вида?

Племениту и родољубиву ову жељу и поруку неумрлог чика Јове-Змаја, ако икад ико, оно је ове године извршила српска православна црквена и школска општина новосадска да не може бити лепше.

На Камендину, групи салаша Срба новосађана уз друм, што води из Новога Сада у Ст. Кер — диже се данас величанствена и лепа зграда, што се зове Српска народна вероисповедна основна школа.

У згради је пространа и светла дворница школска, пуна потребна намештаја и учила. Уз дворницу су велике и лепе две собе са лепим предсобљем за становање учитељеве породице. Ту су још лепа кухиња, јестичара, дуг и широк ходник, стаклом затворен; даље подрум, шупа, штала и соба за прање белога рубља. А око зграде пространо двориште и пространи врт.

Нема томе ни пуне две године, како је управитељ школа К. Миловановић у годишњем свом извештају о нашим срп. нар. школама, изнео пред скупштину црквену, да је за честите салашане наше потребно најмање још две школе. И данас је, ево, Богу милом хвала, једна школа већ подигнута на Камендину. А ако Бог да, неће још дуго потрајати, па ће наши честити салашани добити и пету школу своју, тамо, где се потреба већ појавила, а то је у средишту т. зв. Пејићевих салаша.

А што је садашња нова школа подигнута баш на Камендину, захвалити је највише родољубиву Србину и честитом салашану нашем, Глиши Обрадовићу, који се за ту ствар највише заузимао и са својом другом салашком браћом и другорима и у новцу дао прилога, да се за ту школу купи потребно земљиште.

А спомена је вредно и то што је жељу салашана наших својски прихватио, па и прилогом од стотину круна куповање земљишта помогао и зидање школе журио бивши честити председник општине наше, пок. Пера Павловић. Честити председник, на жалост, не би срећан да види остварену ту лепу и племениту жељу своју и својих милих салашана. Слава нека је и врлом покојнику за заслуге, стечене око подизања школе ове.

У прошлу суботу, на Малу Госпојину, извршено је освећење нове школске зграде. А извршио га је парох ченејске цркве, г. Зарија Станковић у присуству лепог броја салашана, као и новог учитеља И. Малешевића и изасланика црквене општине.

И након извршена освећења узео је реч К. Миловановић, као школски управитељ и заступник црквене скупштине на овој свечаности. У свом подужем говору захвалио је управитељ пароху г. З. Станковићу на извршену освећењу нове школске зграде. Истакао је нову зграду школску као светао пример родољубља општине црквене и посебно наше браће салашана на Камендину, који се показаше на челу са својим другом Глишом Обрадовићем тако великим пријатељима школе и просвете српске у овоме крају. Нагласивши, да школе нису они велики и лепи зидови, већ — учитељ, што ће да ради међу тим зидинама — управитељ је предао школу новоме учитељу Ивану Малешевићу и замолио га, да у школску дворницу свагда ступа с онолико воље и љубави, са колико су воље и љубави општина наша и честити салашани овога краја ту школу подигли и њему предали. Пожелео је, најзад, лепу слогу и љубав, што треба да влада међу новим учитељем и салашанима, што су око нове школске зграде насељени; пожелео је сваку срећу, успех и напредак како новом учитељу у раду му школском, тако и браћи салашанима у помагању учитеља у теретну раду његову учитељскоме и завршио са: Жи-

свештенства није ни претходно ни на самом збору добио нацрт тих правила, с тога је парох Св Јовановић предложио да се скине са дневног реда та тачка, те да се о трошку свештенства даде тај нацрт правила хектографисати, како би се сваком дала прилика да тај нацрт проучи, но већина је била мишљења да га може и овако у претрес уз ти јер га је већ свештенство вршачког протопрезвитерата усвојило. Али не лези враже!

Прота Стојшић мислио је, да је сад дошло време, да своје напредне и спасоносне мисли овде протури. Предлагао је, да сваки свештеник мора бити члан удружења, да не сме припадати ни једној политичкој странци и да удружење мора уређивати орган свој на основу програма донесеног пре две године у Земуну. Као први говорник против тога „слободоумнога“ предлога устао је парох Влада Ристић, потпомогнут од свег млађег свештенства. Развила се жива дебата, у којој су учествовали против предлога протина свештеници Пера Максин, Влашкалић, Јовановић и други а за предлог неки панчевачки свештеници Нарочито се против капелан грозно обрукао, јер је хтео свештенству држати неке моралне предике, како св. писмо забрањује свештенику да се б ви политиком, но одмах код друге реченице диже се против њега тако огорчење, да је морао сести и ако је прота употребио све и сва, да би капелан наручени говор изговорити могао

Интересантно је, да је прота био као председник збора уједно и референт и предлагач тих као што рече „спасоносних“ предлога; па је хтео чак у једном случају, кад се гласови подједнако поделили, он као председник и предлагач у своју корист и да реши Заиста човек пун парламентарног такта и резон Но поред свију ујдурми претњи и смицалица ипак ти наш прота претрпи грозан фијаско, хтео је мртво рођенче из Земуна у Панчеву да оживи, али всује труд.

Не хотећи даље бруку тога избора износити, напомињем још да је 3. тачка дневног реда без дебате усвојена.

На епархијском збору најбоље ће се видети, колико ће свештеника бити уз те напредне протине предлоге само дај Боже здравља и да прота не заборави на збор доћи да их заступа

Један са збора.

Опет једна жртва.

Не хтједосмо до сад нарушавати вјечни му покој, него одужи ћемо се овим путем његовој сјени, сада кад ће и у светом храму шесто недељни спомен да му се чиви.

Пред шест недеља покоси и опет неумитна смрт једног пријатеља свога народа, узор оца и сина, администратора парохије верске поп Стеву Кумановића у 43 години мукотрпног и патничког му живота.

Да! жртва је био. И то жртва нешто своје тешке дужности, али још више оно га система, који у задње доба влада у нашој хијерархији, система протекције, сродничке квалификације, или још боље — система калуђерског и конзисторијашког — Све друго отпада пред очима наших црквених власти, него горе наведено јест данас или боље мора бити квалификација наших свештеника, сва друга својства и разлози — како рекох — отпадају, ма како важна били; као што је с покојним поп Стевом случај

Несретан до крајности у брачном животу, имао је као младић и ту несрећу, да ни једно гараво око конзисторијашица нити калуђерских сродница није запело за њега, а богме ни његово за њих; било му је на крају нуђено, али поп Стево с поносом одби таку робу. И сад већ не бијаше доста квалифициран да га запопе. Био је неких шест година намјесни учитељ у Илинци, чекајући непрестано, хоће му се властодршци смиловати и запопити га.

Дочекао је мирно подносећи и то, запопише га и послаше на администрацију у Ердут.

У то вријеме служио је у његову родном мјесту — Сасама — Максим Живковић као парох. Овај човјек бијаше већ стар и на тако великој парохији требао му је помоћник. Читаво село скупа са истим парохом обратише се одмах на поп Стеву, да он дође и да послужи свом родном мјесту, пошто су га сви знали као човјека голубиње ћуди, ваљана свјештеника и пријатеља народа свога. Уз то имао је он у Сасама стара родитеља преко 70 година, и још старијег, већ 50 година слијепа стрица, којима је требала заштита, као гладну кора хљеба Љубав према старим родитељима и према родном мјесту побједи и он остави само талну парохију и оде за личног помоћника парох саском, уз обећање од конзисторијаша, да ће послије смрти истог пароха бити потврђен у случају, да га народ изабере. Од сада га видимо као капелана саског, али још више као заштитника сиједих родитеља и још сјећег слијепа стрица. И послужио је вјерно своме селу пуних осам година, окупио свој народ око себе, основао земљорадничку задругу, а уз то на потпуно задовољство свих — фактора — обављао је огромну дужност, коју једна парохија од скоро 4000 душа захтева, уз непојмљиву комотност и секатуру свога шефа. Поднашао је он то драговољно, без протеста, јер је у народу своме наилазио на захвалност и то му је била заслужена награда. Уз сву љубав народа, побринуше се црне душе, нађоше једн г да му помоћу његовом уклоне поп Стеву са тако велике парохије, јер им је иста требала за неког другог. Оптужи га наиме овај и без икакових доказа, поверо ваше овој тужби, јер им је у рачун ишло, и преместише га за администратора парохије верске. Диже се скоро читаво село, послаше двије три депутације у Карловце, да моле и да протестирају против таке неправде; обећање дапаче народу, да ће поп Стево остати само да га умире; али док се депутација вратила имао је он већ писмени налох од проте, (у име патријарха!!) да има за осам дана примити верску парохију, јер ће се иначе сматрати отпуштеним од службе.

Тако ето замазаше народу очи, а његову добром и обљубљеном духовном пастиру ископаше прије реда гроб, јер ништа му не беше тако тешко, ни нанешена му неправица, ни родно мјесто оставити, него бољеле су га као захвална сина, сузе оних старих гробова, којима још он једини бијаше заштита и утјеха. И дође у Веру, заволи народ и народ њега, али ипак уз све то не бијаше дана, а да његово мекано срце није заплакало на нанешену му неправду, а још више за самохраним остарелим и осамљеним родитељима и слијепим стрицем. Уз то обдарио га Бог ситном дјечицом а ова научила на деду и мајку, сваки дан их спомињући, више пута плачући силом хоће к њима Гледао би их он, није им могао разјаснити онако малим неправде, него том приликом би их изљубио и сузе му капаху као малом дјетету. И пуче му од туге срце; од мирно подносећег једа у вечној тузи, поче му се крв у плућима претварати у гној, док га смрт не избави за навјек мука а осташе стари близу 80 година родитељи, а слијепи стриц умро му је од туге, кратко вријеме иза његова одласка у Веру.

Упропастише ево читаву фамилију, лишише дјецу и жену хранитеља, а све зато, да намјесте свога сродника на добру парохију. Стари парох оде наиме из Саса и мјесто да поп Стева по заслузи, датом му обећању, и вољи огромне већине народа, наслиједи га, мораде оставити родну кућу и у њој старе родитеље и доћи у Веру, а протин зет још почетник, доби мираз парохију са ку **в**

вела честита наша општина црквена! Живели родољубиви салашани наши! Живео нови учитељ наш!

И тиме је завршен први, званичан, део ове лепе свечаности освећења нове школске зграде. А после тога беше — закуска.

У пространу ходнику школском постављен дуг сто, а на столу сваковрсне ђаконије, што их спремиле вредне руке наше нове учитељке, гђе Љубице и милих љуба наших салашана. По чисмености и укусности, којима су изнесене и поређане многобројне ђаконије те, види се, да су све то спремиле опробане узор-домаћице.

И кад се око 1 сахата после подне латисмо оне свињетине, прасетине, гушчијег и пачијег печења, те пржених пилића, крофни, гибанице са сиром и јабукама, па лепа сира и разних ситних колачића и све то залисмо оним лепим вином, што нам га спремили врли домаћини наши нови учитељ Иван и брат Глиша и његови другови салашани — наступило беше баш право народно славље.

Опште омиљени »Дида« угледни старац салашанин, Пера Пејић у прочељу. До њега десно и лево пароси З. Станковић и поп Тоша Милић, а за тим други изасланици гости и редом салашани све до на крај дуге и богате софре.

И кад винце ударило у »лице,« а поп-Тодор Милић, као изасланик месног школског одбора, напи прву здравицу епископу Митрофану, као председнику епархијске школске власти, затим другу црквеној општини, те трећу школском управитељу К. Миловановићу. И иза сваке здравице хори се громогласно »многаја љета из 30—40 грла, која воде у певању својим лепим гласовима: Нови и »стари« учитељи Иван и Душан, те признати певац Матија и други.

И након ових први поп Тошиних здравица ређале се редом све то лепше једна од друге, здравице: школ. управитеља, К. Миловановића и др. поп Зарији, као пароху салашкоме, поп-Тоши, као члану и изасланику м. шк. одбора, родољубу, Глиши Обрадовићу и његовим друговима салашанима на Камендину, те посебно «Диди«, који ће, ако Бог да, скорим припомоћи знатно, да и салашани његова деца дођу до своје школе; новоме и «староме« учитељу Ивану и Душану; вредном општ. књиговођи Павлу Ћурчићу и општ. благајнику Ст Тодоровићу, општ. старатељу В. Дракулићу, деци салашкој, као будућим ученицима нове школе, па, најзад, и вредним и врлим домаћицама на челу са новом учитељком г-ђом Љубицом, које нас онако богато угостише својим укусним јелима.

И текло веселье тако бујно све до седмог часа вечера. Текло весело и бујно, па ипак све у миру и љубави. И кад би око седмог часа вечери, срдачно се опростимо од наших врлих домаћина и домаћица, и са срцем пуним задовољства, вратисмо се дому своме обогаћени једном пријатном врло милом успоменом више у срцу и души својој.

—н.

Политички преглед.

Новац и политика. „Пешти Хирлап“ у 213 броју доноси чланак, у ком говори о раду новчаних завода, па вели, да мађарском народу прети опасност од немађарских новчаних завода По мишљењу писца тог чланка врло би се лако дали уништити немађарски новчани заводи Ево како: У Будимпешти живе три човека а то су: Стеван Клех, председник прве домовинске штедионице, Жигмунд Кормфелд, председник кредитне банке и Лео Ланци, председник трговачке банке Кормфелд је оштра ума и одлучне воље, Ланци је и духовит, а Клех жесток шовиниста, некадашњи председник мађарског друштва. Нека се они дакле састану једанпут и нека се договоре, како ће да спасу државу од народносних новчаних завода. Њих тројица могу да покупују за кратко време њихове акције, затим нека у управу тих завода поставе добре мађарске патриоте — па ће се моћи повести поштена мађарска финансијска политика — Као што се види, писац овог чланка избацио је у доколици „страшну“ идеју, али је заборавио, да се ту не пита само он, него и акционари Занимљиво је, да Јевреји треба да откупе акције. Кад би то могло бити, онда би Јевреји дошли и у управу. И то би се онда звала чисто мађарска новчана политика. Од луда попа — луда и молитва.

Словаци и Мађари у лутеранској

цркви. Ових је дана бикшико-арадска лутеранска дијецеза држала скупштину. У тој дијецези Словаци одлучну реч воде На предлог мезеберењског свештеника, Ернеста Бардија решено је већином гласова, да се уложи протест против новог школског закона, јер је исти понизио лутеранску цркву а учитеље обешчастио тиме, што је уплив државе на вероисповедне школе појачао и узео дисциплинарну власт над учитељима. У Бардијијевом предлогу осуђени су они лутерански послани ци и епископи, који седе у сабору, што су гласали за тај предлог и тиме помогли, да се повреди црквена автономија Према томе решено је, да се путем окружне скупштине умоли конвент да протестује против школског закона, којим је автономија повређена. Карло Јесенски, други свештеник мезеберењски, уложио је призив против овог решења. Јесенски је то учинио у име мађарске странке. У овој скупштини била је још једна врло важна ствар. На молбу Мађара из Ержебетхеља, који припадају лутеранској црквеној општини у Бекешчаби, решено је, да се мора сваке четврте недеље служити служба и на мађарском језику. У Бекешчаби су Словаци у већини. Епархијска скупштина решила је у корист Мађара, али председник није дозволио заступницима црквене општине у Бекешчаби, да и они гласају, јер би иначе имали већину Словаци Сад ће ствар доћи пред окружну скупштину.

Стање у Мароку. „Матен“ јавља, да су преговори, што их је генерал Дрид водио са мароканским племенима, остали безуспешни. Према томе може доћи до нових сукоба Има гласова, да се Мароканци и упуштају у преговоре само ради одуговлачења, док не настану јесење кише и морске буре, које ће Француској онемогућити продирање у унутрашњост Марока. С друге стране буре ће сметати лађама јер нема згодног пристаништа.

При свем том тешко је веровати, да ће Мароканци сложно ударити на Европљане. Они су сад већ борбом о престо подељени у два табора, између којих ће ускоро доћи до озбиљних сукоба. Против — султан Мулеј Хафид строго налаже племенима око Казабланке, да прекину непријатељства и да пазе на сигурност и метка и живота Европљана С друге стране спрема писма која ће раздати заступницима европских сила. У њима наводи као главни узрок немирима у Мароку слабост и неподобно т султана Абдула Азиса, рђаве финансије, рђаво правосуђе.

Десети конгрес

српских земљорадничких задруга.

Прошасти пут смо изнели ток прве седнице конгреса наших задруга у Земуну На другој седници држана су два предавања. Предавао је поп Радослав Марковић о подзадругама и поп Стеван Михаиловић о сточарству. Њихова предавања су изазвала живу препирку, у којој су учествовали многи ратари. Оба ће предавања изаћи отштампана у »Привреднику.«

Други дан пре подне држано је у цркви призивање св. Духа уз учешће силнога света. У цркви је држао слово прота Божа Поповић. После цркве одржана је главна скупштина савеза српских земљорадничких задруга, а за њом и главна скупштина централне касе. Првој скупштини претседавао је Владимир Матејевић, другој Ђорђе Велисављевић. Око 11 сати било је све готово, те чланови конгреса и гости пређу у Београд. Бродарско друштво краљевине Србије изаслало је свој најлепши брод »Цара Николу,« који је бесплатно пренео цело друштво. У Београду су разгледали све знаменитости, Калимегдан и град, музеје, универзитет, народно позориште, управу фондова, краљевски двор, скупштинску зграду, војну академију, зграду пољопривредног друштва, поједина министарства, Топчидер, фабрику дувана, болнице, и т. д. Око пет сати био је састанак код »Такова.« Заступљени су били београтска омладина, земљорадничке задруге, трговачко удружење, академија наука универзитет, трговачка омладина, привредна подузећа, грађанство вароши Београда, и т. д. Под крај забаве дошла је војничка музика, отсвирала неколико комада и онда отпратила госте до лађе и на лађи до Земуна. Браћи из Србије нека је овим изречена наша најтоплија хвала на усрдном дочеку!

Вести из места и са стране.

„Србобран“ прави реда.

Овај лист у своме 196. броју од о. г. доноси ову белешку: «Тужи нам се пријатељ из Глине, како је из манастирске штампарије наручио већу количину књига, па је у пошиљци фалило књига за читавих 120 круна! Бадава је рекламирао и писмено и телеграфијски — радикалска управа ни мукајет! Човек је био присиљен да преда ствар адвокату. Само ко ће платити трошкове те царнице, која је била сасвим непотребна.»!

Имамо приметити да је та пошиљка опремљена у двапут у Глину и то прва 24. а друга 30. јула о. г. Тада је постојала стара самосталска управа у «Српској Манастирској штампарији» за којом «Србобран» горке сузе лије. Та управа је «Србобрановог» пријатеља оштетила са 120 круна К, па на све ургенсе ни «мукајет». «Србобранов» пријатељ треба да тужи, тим више, што је то за тужбу јавна заложена реч. „Србобран» ово недело баца на врат привременој управи и зато је клеветник, а ако његов пријатељ из Гласе не тужи онда је и смутљивац чија реч ништа не вреди.

Мало им странаца.

Читимо у „Српској Рајечи.“ У Требињу има нешто католика, али ниједан није босанско-хрцеговачки држављанин. У општинском вијећу били су им дали два мјеста. Власт није била сигурна, да ће њен кандидат опет бити изабран за начелника. Ради тога одлучи одузети један мандат Србима православним, па га дати странцима, савезницима њена љубимца, начелника лиферанта. Срби православни и муслимани одлучно се противе, да и један странац, а камо ли тројица, дође у општинско вијеће. Избори су одгођени на неко вријеме. Чека се одлука од окружне области на протест против овог туђинског наметања. — Међутим муслиманска опозиција ради сложно са православним Србима и сва је прилика, да ће сложној браћи овога пута поћи за руком, да у општинско вијеће уведу људе, који ће се старати за народно добро, а неће бити као многи досадањи, прости аутомати котарскога предстојника.

Друштво „Натошевић“.

Изборна седница литерарне дружине српских учитељских приправника друштва „Натошевић“ у Сомбору одржана је ради конституисања управног одбора 15. септембра 1907. у недељу по подне, на којој је изабран овај управни одбор: Председник: Бранко Нешић, уч. IV. раз.; потпредседник: Милан Цветић, уч. III. раз.; I. тајник: Исак Давидовац, уч. IV. раз; II. тајник: Василије Тодић, уч. III. раз.; благајник: Душан Жакић, уч. IV. раз; књижничар: Душан Стојков, уч. III. раз.; одборници: Вељко Попов уч. IV. раз., Жарко Стефановић уч. IV. раз., Јован Петровић уч. III. разреда, Бранко Радуловић ученик III разреда.

Максим Горки и револуционари.

Проноси се глас, да је Максим Горки прошле године зарадио на књигама својих 500 хиљада круна и да је од тог поклонио 470 хиљада револуционарном фонду.

Телефон и риболов.

Телефон добива све нове и нове службе у животу. Један Норвежанин је конструисао један инструменат, који се може пустити у воду па да покаже, е да ли у близини има рибе. Справа је тако јако осетљива за поједине врсте звукова, да се чак може разликовати, да ли риба дише на шкргу или миче перајима. Може се разликовати и врста рибе, јер не производе све рибе исте звуке. Исто тако може се по справи закључити и колико има рибе.

Железничке несреће.

Образован свет мора бацати у бригу, кад погледа да број несрећних случајева по железницама расте с године на годину. Тако је прошле године у Великој Британији и Ирској тим железничким несрећним случајима пало мноштво људи на жртву: 1109 лица је платило главом, а 7212 је рањено А претходних 10 година је просечно сваке године бивало 1144 мртва и 6612 рањених. И то тако расте број несрећних случајева и у Француској а и јвише у Америци. Прошле године је у Америци приликом железничких несрећа погинуло 4175 лица, а рањено 65.657 лица. И сада се десио један судар на прузи Бостон Квебек, ком је за тренут ока пало до 50 људи на жртву.

Француска академија и патриотизам.

На конгресу мира у Минхену изнео је француски социјалиста Ерве, како се рат само тако може сигурно спречити, ако људи не би хтели носити оружја. Увиђајући велику опасност, која би могла задесити Француску за случај оваког понашања њених синова у рату, истакла је француска академија награду од 4000 франака оном, ко напише најбољи спев, у ком би прославио заставу.

Премештај 14-ога кора.

Чује се, да ће четрнаести војни кор већ на пролеће бити премештен из Инзбрука у Тријент (према талијанској граници!). Ако се ово обистини, онда би то био доказ запетим односима између наше монархије и Италије.

Напад на Толстојев дворац.

Пре две ноћи нападне једна разбојничка чета на Толстојев дворац на Јаснајаполјани. Стражари их одбију и удале се, а они после опет нападну. Чинили су прави јуриш.

Протест Срба из околине Кичева.

Српска села око Кичева уложили су протест против грчког митрополита Партенија и траже од патријаршије Србина за митрополита.

Нова бугарска погибија.

Турска редовна војска ухватила је шест бугарских комита код села Огуроса и поубијала их.

Брзојави „Застави“

Стигли 10. септембра.

Чиновнички збор.

Сегедин. У недељу је отворен овде збор државних чиновникр. За председника је изабрат гроф Бањањи.

Догађаји у Мароку.

Касабланка. Француске су се чете сударише са урођеницима чији су табор напале.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Т р г о в и н а.

НОВИ САД, 7. септембра 1907. године.

Пшеница прве квалитете 20 к — до 21 к 40 п.	све за 100 кила
Пшеница нова 21 к. — п. до 21 к. 20 п.	
Пшеница средња 20 к. 40 п. до 20 к. 60 пот.	
Пшеница лакша 20 к. — п. до — к. — пот.	
Наполица нова 18 к. 40 п. до 19 кр. — пот.	
Јечам 13 круна — пот. до 14 кр. 40 пот.	
Зоб нова 16 кр. — пот. до 16 кр 20 пот.	
Кукуруз у зрну н. 13 кр. 60 п. до 14 кр. 80 п.	
Кукуруз у клипу н. 6 кр. 20 п. до 6 кр. 60 п.	
Маст 140 кр. — п. до — кр. — пот.	
Сланина 140 кр. — пот. до — кр. — п.	
Сланина пушена 140 кр. — п. до — кр. —	
Свињи угојени тешки 98 до 100 пот.	кила
Свињи средњи . . 98 до 100 пот.	
Свињи лаки . . . 92 до 96 пот.	
Теоци 80 – 90 по кили.	
Јагњићи ——— пар	
Овци 40·34 — 40·45 пар.	

Стање воде под Новим Садом

9. септ. било је	1·75
10. септ. било је	1 70

ФРАЊЕ ЈОСИФА ГОРКА ВОДА
је изврсно природно средство за чишћење.
1588 93

МЛАД СРБИН
30 година, нежењен, тражи место у каквој великој радњи без разлике, за **АГЕНТА** или за **РАЧУНОВОЂУ**. Говори српски, мађарски, немачки и румунски Понуде на администрацију „Заставе“. 1222 1—3

ТРЕБАМ ЗА МОЈУ МЕШОВИТУ ТРГОВИНУ
једног
дечка од 12—13 година
из добре куће за шегрта, који може одма ступити.
МИЛАН РУНИЋ
1223 1—3 у Сентомашу.

ПРОДАЈА РАДЊЕ.
У једном селу **у Срему** продаје се **мешовита трговина**, која врло добар промет прави, због породичних околности. — За ближу адресу упитати у администрацији »Заставе«.
1200 2—3

Књижевни приказ.

Нови државни закон о вероисповедним школама.

XXVII. законски чланак од 1907. год. о правним одношајима недржавних основних народних школа и о беривима опћинских и вероисповедних народних учитеља. — Превео М. Ђ. Ђурић српско-комунални учитељ дупљајски. Прештампано из „Заставе". Штампарија дра Светозара Милетића у Н. Саду. Као што је познато овај нов закон о нашим школама јако засеца у живот школства, па је стога потребно да га знају и имају сви чиниоци, којих се тиче. Треба да набаве ове законе особито црквене општине, учитељи и појединци, који се баве школом. Може се добити у администрацији „Заставе" а стаје комад 20 потура.

Књигу своју:

ИЗ НАУКЕ О ДРЖАВНУ УСТАВУ

вољан сам дати по **20 потура** комад, ономе, ко поручи најмање 20 комада. Поштарину плаћа поручилац.

Још неколико дана, па је време, кад ће да почну поновна предавања у нашим основним школама. А по новом школском закону државну, државни надзорници школски ће у будуће обратити много већу пажњу изучавању науке о државну уставу и у нашим основним школама. С тога ће моја напред споменута књига врло добро доћи и свима оним учитељима и ученицима, који ће предавати у V. и VI. разреду и похађати те разреде свакидашње и појединна одељења наше поновне школе.

Књига моја је и у јавној штампи, као и од појединих учитеља, школских управитеља и школских одбора, оцењена као врло добра, а препоручио ју и сам Школски Савет, наша највиша школска власт.

Молим своје учитељске другове, као и г. г. свештенике и славне управе наших црквених и школских општина, да ову врло јевтину и врло корисну књигу рашире у народу нашем у што већем броју.

Нови Сад, августа 1907. г.

К. Миловановић,
учитељ и управитељ школски.

1—15

Сигурну заштиту против опасног летњег пролива треба свака мати да зна, која се за живота свога љубимчета боји. Одхрањивањем са „Куфекс"-брашном бивају болести покварена варења врло ретки. „Куфекс" има највећу хранивост; унапређује мишиће и стварање костију, те чини децу здравом, снажном и отпорном против многих дечјих болести. „Одојче," поучна брошира може се добити бадава у продавницама или код **R. Kufeke,** Wien I

1073 1—1

Ад. С. О. 825/646. ex 1907.

Стечај.

Српски православни народно црквени саборски одбор, на основу одлуке срп. народно црквеног сабора расписује стечај на састав: **Уџбеник за српско народно-црквено автономно право.**

Књига има обухватити цео састав срп. нар. црк. автономије и уредбе и прописе, који данас у нар. црк. автономији важе. Писац најбољег примљеног дела добиће награду од 1000 круна, а други после овога, у колико му се састав за награду вредним нађе награду од 600 круна. У погледу на издавање дела, власништво и др. донеће саборски одбор доцније одлуку. Рукописи се имају поднети срп. нар. црк. саборском одбору **најдаље до 31. децембра 1908 године** а име писца има се на сваком долу навести.

Из седнице срп. прав. нар. црквеног саборског одбора, држане у Карловцима 23. августа (5. септембра) 1907. године.

ПРЕДСЕДНИШТВО
срп. прав. нар. црк. саборског одбора.

1209. 1—3

ХОРОВОЂА.

Шабачком певачком друштву потребан је

ХОРОВОЂА.

Плата месечна 100—120 динара, поред приватних кондиција.

Пријаве са назначењем квалификација треба послати управи шабачког певачког друштва до 1. октобра о. г.

1201 2—3

НА КРАЉЕВОКОЈ КОНЦЕСИОНАЛНОЈ

ТРГОВАЧКОЈ ШКОЛИ

у Петроварадину

темељно се у краћим курсевима изображавају ученици и ученице почев од октобра и писмена настава. — Награда се полаже тек по успешном добро положеном испиту у Бечу. Иначе отпада свака награда. — Писма са марком и одговор упућују се на

Prof. **J. Mogan,**
Ujvidék Arany u. 11.

1216 1—5

ГАЛАНТЕРИЈСКОЈ ТРГОВИНИ

Боке С. Милосављевића

у Земуну

потребан је ● ПОМОЋНИК. ● Исти мора самосталан продавац бити, вичан намештању излога, солидног владања, мора српски, немачки и мађарски говорити. — Првенство има старији и биће фиксплаћен.

1221 1—3

10/1907.

Pályázat.

Ujvidék szab. kir. város a varosi óvódához dajkai állásra pályázatot hirdet. Fizetés: 400 korona, egy szobás lakás és egy öl fa. Felszerelt kérvények 1907 évi október hó 5 ig alulirotthoz küldendők, czak tanfolyamot végzett dajkák pályázhatnak.

Ujvidék, 1907 szeptember hó 20

Ertl Ignácz
fel. biz. elnök.

1218 1—1

ЗА МОЈУ мануфактурну радњу потребна су ми два **ПОМОЋНИКА**, који су добри продавци. — Првенство имају, који и нешто румунски говоре. —

Васа Јовановић
у Великој Цркви (Fehértemplom)

1210 2—2

Оглас дражбе.

Православна српска црквена опћина у Томашевцу (торонталска жупанија) услед решења главне скупштинске седнице бр. ц. с. 37. Е 107 ex 1907 расписује писмену дражбу за набавку црквеног сахата.

Сахат и сви послови, као подвоз, смештање у црквену кулу и т. д. прорачунат је на 1400 круна.

Понуде се имају послати најдаље до 8 (21.) септембра т. г., 5 сахати по подне црквеној опћини, а она себи задржава право избора.

Понуђач ваља прикључити 10% (140 круна) пишманлука у готовом новцу или у вредносним хартијама.

Услови могу се прегледати код перовође дневно од 10—12 часова пре подне.

У Томашевцу, 1. (14.) септембра 1907. год.

Светислав Ђорђевић, перовођа. — Стеван Стојадинов, председник.

1185 3—3

НАЈВЕЋИ ИЗБОР!

готовог мушког, женског и дечијег одела, те правог енглеског одела за господу по мери као и цео прибор за „српске Соколаше" **јесте једино у првој и највећој српској трговини**

СТЕВАНА Ј. КАПАМАЏИЈЕ

у Новом Саду, главна улица бр. 25.

НАЈЈЕФТИНИЈЕ ЦЕНЕ!

320 47—70

50 до 60 комада

ЧИСТИХ, ОДМАХ ЗА ПУЊЕЊЕ СПРЕМНИХ

винских буради

од 600—700 литара величине у потпуно добром стању продаје уз умјерене цијене

Марко Вахслер и син,
Вуковар.

184 8—8

Поручиоцима СРПСКЕ манастирске штампарије.

Овим се п. н. поручиоци извештавају, да је управу Српске Манастирске Штампарије узео у своје руке

Саборски одбор.

С тога се учтиво сви поручиоци моле, да у будуће шаљу сва писма као и све поручбине на адресу:

„Саборски Одбор"

У КАРЛОВЦЕ.

1217 1—1

Премештање радње.

Доле потписани стављам овим поштованој публици Новога Сада и околине до повољног знања, да сам своју **посластичарницу** ради преоправке **преместио** у новосаграђену **Винклеову палату.**

Уједно Вас молим, као што сте ми досад поклонили поверење, да ме и даље удостојите поверења и да ме потпомоћи благоизволите

Са високим поштовањем
Куборцијева посластичарница

1199 3—3

НАЈВЕЋА

издавачка књижарница школских књига

МИЛАНА ИВКОВИЋА

Нови Сад (Ujvidék)

1097 15—15

На школским књигама даје

НАЈВЕЋИ РАБАТ.

Препоручује своје велико стовариште на мало и на велико (en gros).

Канцеларијског и концепт-папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, писаљака, таблица, прописева са најновијим сликама и текстом, цртанке по најновијој наредби, и све остале приборе за школе и канцеларије

СВЕ ПО ЈЕФТИНОЈ ЦЕНИ НЕГО ИГДЕ

Послуга брза и тачна.

Списак школских књига и канцеларијског прибора шаљем бадава.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.